

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ БІОАКТИВНОЇ ВОДИ НАФТУСЯ НА РІВЕНЬ ХРОНІЧНОГО СТРЕСУ У ЖІНОК З РІЗНИМ ОВАРІАЛЬНИМ СТАТУСОМ

©Ю.З. Круглій

Інститут фізіології імені О.О. Богомольця НАН України, Трускавець

Загально визнано, що неспецифічною патогенетичною основою багатьох хронічних захворювань є стрес (Радченко О.М., 2004; Резников А.Г. і др., 2004; Хаитов Р.М., 2005; Костюк П.Г., Попович І.Л. та ін., 2006). В експериментах на щурах показано, що тижневе вживання біоактивної води Нафтуса (БАВН) на тлі хронічного стресу обмежує спричинені ним патологічні зміни нейроендокринно-імунного комплексу і мета-

болізму (Попович І.Л., 2008). Стреслімітуюча дія БАВН виявлена при клініко-фізіологічному спостереженні жінок з ендокринно-гінекологічною патологією, котрі проходили реабілітацію на курорті Трускавець (Попович І.Л., Бариляк Л.Г., 2009). При цьому авторами констатовано, що нейро-гормональний індекс хронічного стресу (НГІС), обчислений за сигмальними відхиленнями від норми стресреалізуючих і стреслі-

мітуючих факторів, знижується лише у 50 % хворих, натомість у 41 % суттєво не змінюється, а у 9 % – навіть зростає. Методом дискримінантного аналізу з'ясовано, що характер ефекту БАВН на рівень стресу зумовлений низкою параметрів початкового стану організму, серед яких – об'єм матки і яєчників, наявність і виразність міоми та мастопатії, тривалість оваріально-менструального циклу, рівні в плазмі тестостерону, ФСГ і пролактину, тобто пов'язані з оваріальними функціями. Отже, клініко-фізіологічні дослідження стреслімітуючої дії БАВН залишаються актуальними. Мета дослідження – з'ясувати особливості впливу БАВН на рівень хронічного стресу у жінок з різним оваріальним статусом. Предмет дослідження: об'єм і ехоструктура яєчників, рівень в плазмі кортизолу, естрадіолу, альдостерону і трийодтироніну, вегетативний статус. Методи дослідження та апаратура: ехоскопія (ехокамери "Sonoline Elegra" і "Acuson-128 XP/10"), твердофазний імуноферментний аналіз (аналізатор "Тесап"), варіаційна кардіоінтервалометрія (установка "Кардіо"). З-поміж 144 обстежених жінок у 39 виявлено ехонегативні кісти яєчників, у 19 – ехопозитивні, у 86 жінок яєчники були без ехоутворень, проте лише у 21 з них співвідношення об'ємів правий/лівий знаходилось в діапазоні норми (1,3÷1,5), у 55 констатована лівостороння асиметрія: П/Л-індекс (ПЛІ) 0,98±0,02, а у 10 – правостороння (ПЛІ 1,86±0,16). У жінок з нормальним ПЛІ початковий НГІС (діапазон норми: -0,5÷+0,5) знаходився на верхній межі норми (0,53±0,11), а після 4-тижневого курсу пиття БАВН нормалізувався цілком (0,06±0,16). Лівостороння асиметрія яєчників супроводжувалася вираженим стресом, про

що свідчили підвищений рівень кортизолу (224±7 мкг/л при нормі 165±5 мкг/л) та знижені рівні трийодтироніну (1,25±0,07 нМ/л при нормі 2,10±0,09 нМ/л) і естрадіолу (79±3 нг/л при нормі 115±8 нг/л) за нормальних рівнів альдостерону (101±3 нг/л при нормі 85±7 нг/л) і вегетативного стрес-індексу Баєвського (127±13 при нормі 100±7). Розрахований за цими даними НГІС склав на початку 0,81±0,09, а під впливом бальнеотерапії знижувався до 0,36±0,11, за рахунок зниження рівня кортизолу в поєднанні з підвищенням рівнів трийодтироніну, естрадіолу і альдостерону. Аналогічні зміни мали місце і у жінок з правосторонньою асиметрією: НГІС 0,84±0,12 і 0,48±0,18 до і після бальнеотерапії. У 17 жінок з вираженим ехонегативним полікістозом правого яєчника (-4 бали) стреслімітуюча дія Нафтусі не проявилася (0,78±0,08 і 0,74±0,15), у 10 хворих з помірним лівостороннім (-2,8±0,6 б) і незначним правостороннім (-0,6±0,4 б) кістозом аналогічний НГІС знизився несуттєво (від 0,80±0,18 до 0,55±0,15), як і максимальний для вибірки НГІС у жінок з двостороннім вираженим (-3,7±0,2 б) полікістозом (1,08±0,14 і 0,75±0,10 на початку і наприкінці відповідно). У 8 жінок з ехопозитивними утвореннями в правому (+1,4±0,3 б) і лівому (+1,3±0,3 б) яєчниках нормальних розмірів і ПЛІ (1,54±0,09) НГІС навіть проявляв тенденцію до росту від 0,81±0,12 до 0,99±0,17, за рахунок підвищення симпатичного тону. Натомість у 11 осіб з аналогічною ехокартиною (+1,3±0,2 б справа і +1,2±0,2 б зліва), але лівосторонньою асиметрією (ПЛІ 0,97±0,08) незначно підвищений НГІС внаслідок бальнеотерапії цілком нормалізувався (0,63±0,13 і 0,15±0,12 на початку і наприкінці).